

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 496/2023-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti záznamu o prešetrení sťažnosti č. UVTOS-02588/13-SA-2023 z 10. augusta 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. augusta 2023 a doplnenou 4. septembra 2023 domáha preverenia záznamu o prešetrení sťažnosti č. UVTOS-02588/13-SA-2023 z 10. augusta 2023 (ďalej len „prešetrenie sťažnosti“) vydaného riaditeľom Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Košice-Šaca (ďalej len „riaditeľ ústavu“). Sťažovateľ v tomto kontexte namieta porušenie základného práva na ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní podľa čl. 36 ods. 1 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

2. Sťažovateľ poukazuje na to, že ako odsúdený bol zaradený do výkonu práce. Dňa 1. augusta 2023 bolo celé pracovisko dočasne vyradené z práce z dôvodu celozávodnej dovolenky na pracovisku Sort-Pro U-shin. Dňa 10. augusta 2023 „zaradovacia“ komisia spätne zaradila odsúdených na pracovisko Sort-Pro U-shin okrem sťažovateľa, pričom sťažovateľa ani nepredviedli pred danú komisiu.

3. V doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľ poukazuje na vybavenie jeho žiadosti o poskytnutie informácií o jeho nezaradení do výkonu práce z 25. augusta 2023 a tiež na prísyp z 24. augusta 2023, ktorým mu boli zaslané mesačné výkazy práce a tiež na poučenie o pracovných podmienkach a pracovnej odmene, ktoré podpísal, keďže to bola podmienka na zaradenie do výkonu práce, hoci za prácu dostával odmenu ako „otrok“.

II. Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ namieta, že nie je zaradený do výkonu práce bez akéhokoľvek dôvodu. Domnieva sa, že bez pracovnej možnosti sa ocitol z dôvodu, že riaditeľovi ústavu podal 17. júla 2023 žiadosť týkajúcu sa pracovných podmienok a finančnej odmeny, v ktorej poukázal na čl. 36 ústavy, „*tak som sa preto ocitol ako odsúdený bez pracovných možností. To isté som napísal aj dozorovému prokurátorovi dňa 17. 7. 2023 ten to posunul celú vec riaditeľovi ÚVTOS. Vyžiadal som si aj úkolovú sadzbu skladania jednotlivých komponentov.*“.

5. K porušeniu jeho ľudských práv zakotvených v ústave došlo tým, že bol vyradený z výkonu práce bez udania dôvodu. Uvedený postup je aj diskriminačný, keďže všetkých ďalších odsúdených opätovne zaradili späť do výkonu práce okrem sťažovateľa. Neobstojí konštatovanie, že si zle vykonával svoju prácu, keďže vedúci pracoviska Sort-Pro U-shin ho navrhol na disciplinárnu odmenu, ktorú „*aj dostal za dobre vykonanú pracovnú činnosť.*“. Sťažovateľ požiadal o ďalšie podklady, ktoré mu ale zatiaľ neboli poskytnuté.

6. Sťažovateľ žiada o „*preverenie*“ jeho ústavnej sťažnosti.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 36 ods. 1 písm. b) ústavy na tom základe, že bez akéhokoľvek dôvodu nebol opätovne zaradený do výkonu práce ako odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody.

8. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04)].

9. Vychádzajúc z princípu subsidiarity, ústavný súd tiež zdôrazňuje, že ak zákon o ústavnom súde podmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti ústavnej sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). Sťažovateľ nemá na výber, ktorý z existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú má právomoc

ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpal všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

10. Podľa § 96 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone trestu“) dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave vykonáva prokurátor podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“). Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre prokurátor dozerá na to, aby v celách policajného zaistenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia, boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy. Podľa § 18 ods. 3 prokurátor je povinný vykonávať previerky zachovávanía zákonnosti v miestach uvedených v odseku 1 alebo odseku 2 (písmeno a), písomným príkazom zrušiť rozhodnutie alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 alebo odseku 2 alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom (písmeno c). Podľa § 18 ods. 6 písm. d) zákona o prokuratúre pri vykonávaní dozoru je prokurátor oprávnený preverovať, či rozhodnutia a opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odsekoch 1 a 2 zodpovedajú zákonu a ostatným všeobecne záväzným právnym predpisom

11. Podľa § 31 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány (odsek 1). Podnetom sa rozumie podanie, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti (odsek 2). Podľa § 36 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor alebo ním určený prokurátor. Podľa § 36 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet sa vybavuje iba vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti alebo ak tak rozhodne nadriadený prokurátor. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a každý ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

12. Uvedené právne prostriedky – dozor prokurátora a podnet, opakovaný podnet a ďalší opakovaný podnet podľa zákona o výkone trestu a zákona o prokuratúre sú konštruované tak, že sú spôsobilé viesť k náprave namietaného stavu (resp. k preskúmaniu namietaných skutočností) okamžite, prípadne v primeranej dobe (m. m. IV. ÚS 427/2021).

13. Sťažovateľ ako odsúdený namietal, že nebol opätovne zaradený do výkonu práce. Jeho sťažnosť prešetril riaditeľ ústavu a výsledok šetrenia oznámil sťažovateľovi v prešetroaní sťažnosti z 10. augusta 2023.

14. Sťažovateľ má k dispozícii (už vymedzené) ďalšie právne prostriedky nápravy, ktorými môže dosiahnuť preskúmanie prešetroania sťažnosti z 10. augusta 2023, resp. celkovo jeho nezaradenie

do výkonu práce. Z ústavnej sťažnosti nie je zrejmé, či sťažovateľ tieto právne prostriedky nápravy využil.

15. V tomto kontexte ústavný súd konštatuje, že podnet, opakovaný podnet a ďalší opakovaný podnet sú účinnými prostriedkami nápravy. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu sú totiž účinným prostriedkom na poskytnutie ochrany práv a právom chránených záujmov sťažovateľa v súvislosti s výkonom trestu odňatia slobody alebo v súvislosti s výkonom väzby podnet podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre, resp. opakovaný podnet podľa § 36 ods. 1 zákona o prokuratúre, resp. ďalší opakovaný podnet podľa § 36 ods. 2 zákona o prokuratúre (m. m. IV. ÚS 158/03, IV. ÚS 80/03, IV. ÚS 330/04, IV. ÚS 53/05, I. ÚS 186/05, II. ÚS 94/06, I. ÚS 112/06, II. ÚS 21/2010, IV. ÚS 387/2018, II. ÚS 312/2020, IV. ÚS 79/2021). Podnet (opakovaný podnet, ďalší opakovaný podnet) zakladá povinnosť prokurátora aj nadriadeného prokurátora sa ním zaoberať, vybaviť ho a spôsob vybavenia oznámiť podnecovateľovi.

16. Ústavný súd už viackrát vyslovil právny názor, že vynechanie podnetu, opakovaného podnetu (resp. ďalšieho opakovaného podnetu) ako právneho prostriedku nápravy v rámci sústavy orgánov prokuratúry Slovenskej republiky nemožno nahrádzať podaním sťažnosti v konaní pred ústavným súdom, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať priame opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu (obdobne I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05, II. ÚS 432/2012, III. ÚS 854/2016, II. ÚS 312/2020).

17. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol ako neprípustnú [§ 56 ods. 2 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde].

18. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu